

ORGANIZACJA SŁUŻBY WETERYNARYJNEJ

WŁADYSŁAW LUTYŃSKI

Warszawa

NAJWAŻNIEJSZE PRZEPISY PRAWNE, DOTYCZĄCE SŁUŻBY WETERYNARYJNEJ, OGŁOSZONE W 1955 r.

I. Zagadnienia organizacyjne i płacowe służby weterynaryjnej

1. Uchwała Nr 25 Rady Ministrów z dnia 15 stycznia 1955 r. (Monitor Polski Nr 11, poz. 123) ustala **nowy schemat organizacyjny wojewódzkich i powiatowych zarządów rolnictwa** i ustanawia stanowisko głównego portowego lekarza wet. i innych lekarzy wet. portowych. W wykonaniu tej uchwały Minister Rolnictwa wydał zarządzenie Nr 255 z dnia 9 września 1955 r. w sprawie **organizacji portowej służby weterynaryjnej** (Medycyna Wet. Nr 12, str. 756), w którym określił obowiązki portowych lekarzy wet. Uchwała Nr 14 Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 1955 r. (Monitor Polski Nr 5, poz. 63) ustaliła **organizację służby rolnej, a w tym i służby weterynaryjnej w miastach**. Zarządzenie Nr 117 Ministra Rolnictwa z dnia 12 lipca 1955 r. (Biuletyn Ministerstwa Rolnictwa Nr 10, poz. 56), wydane na podstawie tej uchwały, utworzyło Miejskie Zarządy Rolnictwa z zarządami weterynarii w Stalinochorodzie, Zabrze, Gdańsku, Szczecinie, Poznaniu, Wrocławiu i Krakowie.

2. **Organizacja ekip dezynfekcyjno-epizootycznych** oraz zasady wynagradzania członków tych ekip ustaliło pismo okólne Centralnego Zarządu Weterynarii z dnia 3 maja 1955 r. (Medycyna Wet. Nr 8, str. 509), zmienne pismem okólnym z dnia 11 sierpnia 1955 r.

3. **Zasady organizacji bezpieczeństwa i higieny pracy w terenowych jednostkach weterynaryjnych** zostały określone pismem okólnym Nr 11 Centralnego Zarządu Weterynarii z dnia 29 września 1955 r. (Biuletyn Ministerstwa Rolnictwa Nr 15, poz. 75 i Medycyna Wet. Nr 12, str. 756). Zgodnie z tym pismem za stan bhp w terenowych jednostkach służby wet. odpowiadają ich kierownicy. Na szczeblu województwa sprawy te powinien prowadzić st. lekarz wet. do spraw profilaktyki i leczenia.

4. Pismo okólne Centralnego Zarządu Weterynarii z dnia 18 stycznia 1955 r. w sprawie **obowiązków gromadzkich rad narodowych w dziedzinie weterynarii** (Medycyna Wet. Nr 3, str. 189) poinformowało służbę wet., jakie obowiązki w zakresie zagadnień weterynaryjnych w obecnym stanie prawnym ciąży na gromadzkich radach narodowych i ich prezydiach.

5. Zarządzenie Nr 315 Ministra Rolnictwa z dnia 23 grudnia 1955 r. (Medycyna Wet. z 1956 r.) zmieniło nazwę Państwowego Instytutu Weterynaryjnego na **Instytut Weterynarii** i ustaliło nowy schemat organizacyjny tego Instytutu. Zgodnie z tym schematem Instytut Weterynarii dzieli się w zasadzie na zakłady, w skład których mogą wchodzić pracownie.

6. **Kompetencje Inspekcji Higieny i Jakości Mleka i Mięsa** zostały określone zarządzeniem Nr 25 Ministra Przemysłu Mięsnego i Mleczarskiego w sprawie uprawnień i trybu postępowania Inspekcji Higieny i Jakości Mleka i Mięsa (Medycyna Wet. Nr 6, str. 383).

7. Dla niektórych pracowników fachowych powiatowych zarządów rolnictwa, w tym także **dla głównych lekarzy wet. PZR**, uchwała Nr 19 Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 1955 r. (Monitor Polski Nr 19, poz. 910) ustaliła **zasady premiowania** za wyniki osiągnięte w zakresie produkcji rolnej. Główni lekarze wet. PZR mogą otrzymać premię roczną w wysokości 400% jednego uposażenia miesięcznego za osiągnięcia powiatu w dziedzinie produkcji zwierzęcej i weterynarii.

8. Ogłoszone w Biuletynie Ministerstwa Rolnictwa Nr 9, poz. 49 (i Medycyna Wet. Nr 8, str. 510) zarzą-

dzenie Nr 69 Ministra Rolnictwa z dnia 2 maja 1955 r. wprowadziło **premiowanie dla inseminatorów i pracowników stacji buhajów** za wyniki ilościowe i jakościowe w akcji sztucznego unasieniania.

9. **Stawki za przejazd własnym samochodem w celach służbowych** wynosiły według dawniejszych przepisów 0,90 lub 1,10 zł za 1 km. Wysokość tych stawek została podniesiona zarządzeniem Ministra Transportu Drogowego i Lotniczego z dnia 9 września 1955 r. w sprawie ustalenia wysokości stawek za przejazdy własnym samochodem osobowym w celach służbowych (Monitor Polski Nr 83, poz. 993) do kwot 1,30 lub 1,50 zł za 1 km. O powyższym służba wet. została poinformowana pismem okólnym z dnia 30 września 1955 r. (Medycyna Wet. Nr 12, str. 757).

II. Lecznictwo weterynaryjne

Pismo okólne Centralnego Zarządu Weterynarii z dnia 10 stycznia 1955 r. w sprawie **księgi zgłoszeń chorych zwierząt w państwowych zakładach leczniczych dla zwierząt** (Biuletyn Ministerstwa Rolnictwa Nr 2, poz. 11, Medycyna Wet. Nr 3, str. 192) wprowadziło obowiązek prowadzenia przez PZLZ księgi zgłoszeń chorych zwierząt.

III. Zwalczanie zaraźliwych chorób zwierzęcych

1. Wydana w formie wydawnictwa specjalnego ukazała się w 1955 r. 75-stronicowa Instrukcja Centralnego Zarządu Weterynarii z dnia 18 lutego 1955 r. o **zwalczaniu niedokrwistości zakaźnej koni** ustalająca w szczególności sposób wytyczne w zakresie zwalczania tej choroby.

2. Dekret z dnia 11 marca 1955 r. o łączności (Dz. U. Nr 12, poz. 71) określił, że **wezwanie o pomoc w razie powstania zaraźliwej choroby zwierzęcej są zwolnione od opłat telefonicznych i telegraficznych**. O przepisie tym służba wet. została poinformowana pismem okólnym z dnia 30 kwietnia 1955 r. (Medycyna Wet. Nr 8, str. 512).

IV. Weterynaryjne środki farmaceutyczne i sprzęt weterynaryjny

1. Instrukcja Ministra Zdrowia i Rolnictwa z dnia 15 stycznia 1955 r. w sprawie **trybu wykonywania kontroli seryjnej niektórych środków farmaceutycznych** używanych wyłącznie w lecznictwie zwierząt (Monitor Polski Nr 10, poz. 116) ustaliła sposób wykonywania tej kontroli przez Prezydium właściwej Wojewódzkiej Rady Narodowej i przez Instytut Weterynarii. Niektóre biopreparaty weterynaryjne o krótkim terminie ważności (np. szczepionka Stauba) zarządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 2 maja 1955 r. (Monitor Polski Nr 43, poz. 429 i Medycyna Wet. Nr 8, str. 507) zostały zwolnione od jednej z faz tej kontroli, a mianowicie od obowiązku sprawdzania jakości każdej wyprodukowanej serii biopreparatu. Zamiast tego wprowadzono sprawdzanie jakości kultury wyjściowej.

2. **Warunki jakim powinny odpowiadać poszczególne środki farmaceutyczne** w zakresie jakości i składu, oraz metody badania tych środków ustalone zostały Farmakopeą III, wprowadzoną w życie rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 1955 r. (Dz. U. Nr 10, poz. 64).

3. W Nr 19, 28 i 31 Dziennika Ustaw z 1955 r. ukazały się rozporządzenia Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego **zatwierdzające szereg norm państwowych (obowiązkowych lub zalecanych) na narzędzia weterynaryjne**.

V. Nadzór sanitarno-weterynaryjny

1. Zarządzenie Ministrów Rolnictwa oraz Przemysłu Mięsnego i Mleczarskiego z dnia 23 marca 1955 r. (Monitor Polski Nr 36, poz. 355 i Medycyna Wet. Nr 8,

str. 506) ustaliło obowiązki zarządów rzeźni i eksportowych przetwórnicy mięsnych w zakresie udostępnienia dla służby wet. resortu rolnictwa odpowiednich pomieszczeń i ułatwienia pracy organom służby wet.

2. Uchwała Rady Ministrów Nr 737 z dnia 15 października 1955 r. w sprawie **taryfy opłat za usługi służby wet.** w zakresie nadzoru sanitarno-weterynaryjnego (Monitor Polski Nr 108, poz. 1428 i Medycyna Wet. Nr 1 z 1956 r., str. 62) wymieniła wszystkie odpłatne czynności weterynaryjne z zakresu nadzoru sanitarno-weterynaryjnego, ustaliła, że czynności te będą wykonywane w imieniu odpowiednich jednostek organizacyjnych służby wet., na rzecz których będą wpływały opłaty, oraz określiła wysokość tych opłat. Uchwała ta weszła w życie z dniem 1 stycznia 1956 r. Uchyliła ona wszelkie dotychczasowe przepisy dotyczące opłat za nadzór sanitarno-weterynaryjny.

3. Zagadnienie **uboju gospodarczego i postępowania służby wet. w związku z tym ubojem** zostały uregulowane rozporządzeniem Ministra Handlu Wewnętrznego z dnia 30 czerwca 1955 r. w sprawie obrotu mięsem pochodzącym z uboju gospodarczego (Dz. U. Nr 27, poz. 158) oraz Zarządzeniem Nr 287 Ministra Rolnictwa z dnia 23 listopada 1955 r. oraz pismem okólnym Nr 13 Centralnego Zarządu Weterynarii z dnia 24 listopada 1955 r. (Biuletyn Ministerstwa Rolnictwa Nr 18, poz. 87 i 89). Zgodnie z powyższymi przepisami zwierzęta rzeźne przeznaczone na ubój gospodarczy podlegają badaniu przed ubojem na ogólnych zasadach. Jednakże w wypadku uboju gospodarczego organ urzędowego badania zwierząt rzeźnych i mięsa zezwala na ubój jedynie wówczas, gdy zachodzą jednocześnie dwa następujące warunki:

a) wydaniu zezwolenia nie stoją na przeszkodzie ogólne przepisy o badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa,

b) właściciel zwierzęcia okaże zezwolenie na ubój wydane przez prezydium właściwej rady narodowej i na właściwym wzorze na dokonanie uboju gospodarczego przy czym jedno zezwolenie jest wydane na jedną sztukę zwierzęcia.

Mięso z uboju gospodarczego oznakowuje się dodatkową pieczęcią z napisem „Ubój gospodarczy”. Do obrotu może być przeznaczone tylko mięso pełnowartościowe (zdatne do spożycia). Jeżeli organ badania mięsa ustali, że mięso jest zdatne do spożycia, na odwrocie zaświadczenia wydanego przez prezydium rady narodowej wystawia on zezwolenie na wprowadzenie mięsa z uboju gospodarczego do obrotu. Mięso z uboju gospodarczego może być sprzedawane tylko w określonych miejscowościach. Uruchomienie tej sprzedaży może nastąpić tylko w wypadku, jeżeli jest zapewniona kontrola san.-wet. Kontrolę tę wykonują lekarze wet. na stacjach kontroli mięsa, urządzonych na targowiskach, na których odbywa się sprzedaż mięsa. Obowiązkiem lekarza wet. wykonującego kontrolę jest stwierdzić, czy właściciel mięsa posiada na sprzedaż odpowiednie zezwolenie oraz czy mięso zostało zbadane i oznakowane, a w razie gdy było badane tylko przez oglądacza ponownie mięso zbadać (m. in. na włośnię i wągry). Ponadto lekarz wet. przeprowadzający badanie powinien ustalić, czy mięso zostało dostarczone w odpowiednich warunkach sanitarnych, oraz czy nie uległo niekorzystnym zmianom.

Mięso podlega na stacji kontroli mięsa powtórnej ocenie oraz oznakowaniu. Jeżeli mięso to jest zdatne do spożycia, to należy je oznakować pieczęcią „Kontrola san.-wet.” Kontrola san.-wet. podlegają również przetwory mięsne.

Lekarz wet. przeprowadzający kontrolę mięsa z uboju gospodarczego prowadzi specjalny dziennik kontroli, a za dokonane czynności pobiera opłaty, które wpłaca na dochód budżetu terenowego. Wynagrodzenie lekarzy wet. wykonujących badanie wypłaca się zgodnie z dotychczasowymi przepisami.

VI. Obrót zwierzętami w kraju i zagadnienia utylizacyjne

1. W Monitorze Polskim Nr 78 pod poz. 946 ukazało się zarządzenie Ministra Skupu z dnia 30 sierpnia 1955 r. w sprawie **obrotu zwierzętami rzeźnymi**. W myśl tego zarządzenia za zwierzęta rzeźne uznaje się: bydło, trzodę chlewną, konie i owce nie podlegające zakazowi uboju na podstawie art. 20 dekretu z dnia 2 lutego 1955 r. o hodowli zwierząt zarodkowych (Dz. U. Nr 6, poz. 54).

Za wyhodowane we własnym gospodarstwie uważa się zwierzęta hodowane w tym gospodarstwie co najmniej przez 3 miesiące; w związku z tym za nabycie do dalszego chowu należy uważać nabycie z zamiarem hodowania zwierzęcia przez co najmniej 3 miesiące.

Obrót (skup i sprzedaż) zwierzętami rzeźnymi należy do przedsiębiorstw podległych Centralnemu Zarządowi Obrotu Zwierzętami Rzeźnymi i Centralnemu Zarządowi Przemysłu Mięsnego. Skup może być dokonywany również za pośrednictwem Gminnych Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”.

Nie podlega ograniczeniu:

1) obrót sąsiedzki dokonywany między posiadaczami gospodarstw rolnych lecz pod następującymi warunkami:

a) kontrahenci winni zamieszkiwać w tym samym powiecie lub w powiatach graniczących ze sobą,

b) nabycie winno być dokonane do dalszego chowu we własnym gospodarstwie,

c) obrót nie może być dokonywany na targowiskach lub spędach. Przedmiotem obrotu sąsiedzkiego mogą być zwierzęta rzeźne bez ograniczenia wagi, a więc także tuczniki o wadze powyżej 86 kg (mięсно-słoninowe) lub 82 kg (bekonowe).

2) Zarządzenie zezwala posiadaczom gospodarstw rolnych zbywać do dalszego chowu na targowiskach i spędach:

a) bez względu na wagę bydło, cielęta, owce knury, lochy i loszki z widocznymi oznakami ciąży,

b) trzodę chlewną mięсно-słoninową o wadze od 45 kg do 86 kg i bekonową o wadze od 45 kg do 82 kg.

Uprawnienie to służy 1) posiadaczom gospodarstw rolnych, którzy zwolnieni są od obowiązkowych dostaw zwierząt rzeźnych, 2) posiadaczom gospodarstw rolnych zobowiązanym do obowiązkowych dostaw, wyłącznie po całkowitym wykonaniu obowiązkowych dostaw zwierząt rzeźnych za okres bieżący i za lata ubiegłe.

Należy pamiętać że zbycie wymienione w punkcie a) i b) może być dokonane tylko dla celów hodowlanych.

3) Nie podlega ograniczeniom obrót prosiętami i warchlakami o wadze do 45 kg, dokonywany zarówno w obrocie sąsiedzkim jak i na targowiskach, spędach z tym jednak zastrzeżeniem, że obrót ten nie może mieć na celu dalszej odsprzedaży. Dozwolony jest jednak obrót prosiętami o wadze do 18 kg w celu dalszej odsprzedaży, lecz tylko osobom posiadającym zezwolenie WRN na dokonywanie takich obrotów.

4) Nabywanie na targowiskach i spędach (§ 7 pkt. 1 i 2):

a) Posiadacze gospodarstw rolnych mogą nabywać do dalszego chowu bydło, cielęta, owce oraz trzodę chlewną mięсно-słoninową o wadze od 45 kg do 86 kg, a bekonową o wadze od 45 kg do 82 kg.

b) robotnicy i inni pracownicy oraz uspołecznione zakłady żywienia zbiorowego, posiadające warunki do prowadzenia tuczu, mogą nabywać wyłącznie do dalszego chowu na własne potrzeby trzodę chlewną mięсно-słoninową o wadze od 45 kg do 86 kg.

Nabywcy opisani w punkcie b) winni posiadać zaświadczenie właściwej rady narodowej uprawniające do dokonania zakupu na targowiskach i spędach.

Osoby i instytucje wymienione w punktach a) i b)

mają prawo nabywać zwierzęta rzeźne wyłącznie do dalszego chowu, a więc nie w celu dalszej odprzedaży lub na ubój.

5) Obrót tucznikami o wadze powyżej 86 kg (dla sztuk mięsno-słoninowych) lub o wadze powyżej 82 kg (dla sztuk bekonowych).

Tuczniki tj. wykastrowane sztuki trzody chlewnej płci męskiej i sztuki płci żeńskiej bez widocznych oznak ciąży, o wadze powyżej 86 kg dla trzody mięsno-słoninowej i o wadze powyżej 82 kg dla trzody bekonowej, mogą być zbywane tylko przedsiębiorstwom posiadającym prawo wyłączności.

2. Pismem okólnym Nr 13 z dnia 22 maja 1955 r. (Biuletyn Ministerstwa Rolnictwa Nr 7, poz. 39, Medycyna Wet. Nr 8, str. 506) wydanymi w porozumieniu z Kancelarią Rady Państwa Minister Rolnictwa ustalił, że **świadectwa miejsca pochodzenia** powinni wystawiać przede wszystkim przodownicy wet. W razie ich braku wystawianie tych świadectw powinno należeć do osób, które z uwagi na swe kwalifikacje dają rękojmię że świadectwa będą wystawiane zgodnie z przepisami.

3. Ogłoszone w Biuletynie Ministerstwa Rolnictwa Nr 7 pod poz. 40 (także w Medycynie Wet. Nr 8, str. 507) pismo okólnie Nr 11 Ministra Rolnictwa z dnia 14 maja 1955 r. w sprawie **grzebowisk zwierzęcych** zobowiązało gromadzkę radę narodową do założenia grzebowiska na terenie każdej gromady w kraju.

VII. Organizacja hodowli zwierząt zarodowych

W 1955 r. ukazały się nowe przepisy normujące organizację hodowli zwierząt zarodowych, a mianowicie: dekret z dnia 2 lutego 1955 r. o organizacji hodowli zwierząt zarodowych (Dz. U. Nr 6, poz. 34), uchwała Prezydium Rządu Nr 124 z dnia 2 lutego 1955 r. w sprawie organizacji hodowli zwierząt zarodowych (Monitor Polski Nr 16 poz. 165) oraz zarządzenie Ministra Rolnictwa wydane na podstawie powyższego dekretu.

Przepisy te przewidują, że w zakresie prac hodowlanych wchodzi ocena wartości użytkowej zwierząt, prowadzenie ksiąg zwierząt zarodowych, ich selekcja, dobór i rejonizacja, właściwe rozprowadzanie materiału hodowlanego, utrzymywanie sieci rozplodników, oraz prowadzenie ośrodków hodowlanych.

W zakresie oceny wartości użytkowej zwierząt prowadzone jest przede wszystkim okresowe stwierdzanie produkcji mleka i zawartości w nim tłuszczu u bydła, stwierdzanie ilości i jakości wełny u owiec, stwierdzanie ilości i ciężaru produkowanych jaj itp. Ocena wartości użytkowej krów, owiec, kóz i loch we wszystkich stadach zarodowych i gospodarstwach, posiadających zarodowe bydło, prowadzą zootechnicy resortu Rolnictwa, a w gospodarstwach PGR — częściowo zootechnicy tego resortu. Ocena nieśności kur prowadzą ich właściciele we własnym zakresie pod nadzorem specjalistów hodowli drobiu.

Powiatowe zarządy rolnictwa prowadzą rejestr zwierząt wyróżniających się wartością użytkową. Ponadto zarządy te prowadzą księgi powiatowe zwierząt zarodowych poszczególnych ras w zakresie bydła, koni, owiec, trzody chlewnej i drobiu. Bardziej wartościowe z punktu widzenia hodowlanego zwierzęta zarodowe zapisywane są do ksiąg wojewódzkich, prowadzonych przez wojewódzkie zarządy rolnictwa, a najbardziej wartościowe do ksiąg krajowych prowadzonych przez Ministerstwo Rolnictwa.

Nie tylko poszczególne zwierzęta mogą być zaliczone do kategorii zwierząt zarodowych. Także całe stado, a więc obory, stajnie, chlewnie, owczarnie, koziarnie, oraz fermy drobiu odpowiadające określonym warunkom, mogą być uznane za zarodowe lub reprodukcyjne. Warunki te dotyczą nie tylko zagadnień hodowlanych, ale także zoohigieny (np. odpowiednie po-

mieszczenia) i zdrowia zwierząt. Np. za zarodowe i reprodukcyjne mogą być uznane tylko obory, w których nie stwierdza się brucelozy, ani klinicznych objawów gruźlicy bydła. Za chlewnie zarodowe lub reprodukcyjne mogą być uznane tylko te, w których zwierzęta są zdrowe, systematycznie szczepione przeciw różycy i pomorowi, i w których nie występują choroby o charakterze stacjonarnym. W zarodowych fermach drobiu nie może występować gruźlica, puleroza u kur i indyków oraz salmoneloza kaczek, przy czym wszystkich drób poddawany jest szczepieniom stosowanie do specjalnych zarządzeń Ministra Rolnictwa. W skład komisji która przeprowadza uznawanie za zarodowe ferm drobiu, wchodzi lekarz weterynarii WZHW. Uznawanie to będzie przeprowadzane w okresie od 1 października do 20 grudnia każdego roku.

Wszystkie stada zarodowe i reprodukcyjne, stanowiące własność indywidualną albo spółdzielczą, korzystają ze stałej bezpłatnej państwowej opieki weterynaryjnej. Z opieki tej korzystają również zwierzęta zarodowe zapisane do księgi krajowej.

Na poszczególnych terenach określone rasy i typy zwierząt zostały uznane przez Ministra Rolnictwa za odpowiednie dla poszczególnych rejonów kraju. Bydło lub obory nie odpowiadające rejonizacji nie mogą być, za pewnymi wyjątkami, wpisane do ksiąg zarodowych bydła lub uznane za obory zarodowe albo reprodukcyjne. Także buhaje innych ras nie mogą być uznane na terenach nie odpowiadających rejonizacji. Przepisy o rejonizacji owiec przewidują podobne rygory. Pewne rygory w tym zakresie przewidują również przepisy o rejonizacji koni i trzody chlewnej.

Ilość rozplodników, niezbędną do zapłodnienia wszystkich samic danego gatunku zwierząt gospodarskich na poszczególnym obszarze, ustalają prezydium rad narodowych. Uznawanie ogierów, buhajów, knurów i innych rozplodników za odpowiednie do pokrywania samic odbywa się na przeglądach. W skład komisji, które przeprowadzają uznawanie rozplodników, wchodzi lekarz weterynaryjny. Uznawanie ogierów będzie się odbywało rok rocznie w okresie od 15 sierpnia do końca października buhajów i knurów w okresie od marca do czerwca, a tryków i kozłów w ciągu sierpnia i września. Rozplodniki uznane podlegają z urzędu badaniu przez lekarzy weterynaryjnych. W razie wykrycia u rozplodników chorób lub zmian organicznych, w wyniku których rozplodniki stały się nieodpowiednie do dalszego rozplodu, wydane świadectwa uznania mogą być cofnięte. Jeżeli ilość rozplodników uznanych dla poszczególnych terenów jest niewystarczająca, komisje kwalifikacyjne uznają, spośród pozostałych rozplodników, stosunkowo najodpowiedniejsze do hodowli w niezbędnej dla tych obszarów ilości, jako rozplodniki zastępcze. Posiadacze rozplodników, które nie zostały uznane obowiązani są poddać je wytrzebieniu. Trzebienie powinno być dokonane na spędach kastracyjnych organizowanych przez prezydium rad narodowych. Spędy kastracyjne na ogiery powinny się odbywać w ciągu trzech miesięcy od uznania, na inne rozplodniki w ciągu miesiąca. Trzebienie ogierów, buhajów i innych rozplodników, dokonane na powyższych spędach odbywa się na koszt Państwa. Rozplodniki nie wytrzebione z winy ich posiadacza w przepisany terminie podlegają przymusowemu wytrzebieniu na koszt posiadacza. Posiadacze rozplodników uznanych obowiązani są prowadzić rejestr pokryć i wydawać świadectwa pokrycia według ustalonych wzorów.

Przepisy o organizacji hodowli zwierząt zarodowych przewidują również prowadzenie państwowych stacji sztucznego unasieniania.

Na terenach, na których rozpowszechniona jest hodowla określonych ras bydła, trzody chlewnej, owiec i koni tworzone są ośrodki hodowlane. W ośrodkach

tych są organizowane prace nad udoskonaleniem po-
głowia powyższych zwierząt gospodarskich.

W myśl dekretu o organizacji zwierząt zarodowych
nie wolno poddawać ubojowi zwierząt wpisanych do
ksiąg zwierząt zarodowych lub do rejestru zwierząt
wyróżniających się wartością użytkową, przychówka

po tych zwierzętach, oraz wszystkich rozplodników
uznanych. Powyższy zakaz uboju nie dotyczy zwierząt
poddawanych ubojowi z konieczności, co powinno być
stwierdzone przez lekarza wet., a także zwierząt nie
zdatnych do hodowli. Stwierdzenie niezdatności zwie-
rząt do hodowli należy do służby zootechnicznej.

RECENZJE I BIBLIOGRAFIA

**WIESE K. — Rationalisierung von Schlachthofan-
lagen und Schlachteinrichtungen (Racjonalizacja za-
kładów i urządzeń rzeźnianych),** Brücke-Verlag Kurt
Schmersow, Hannover 1955, str. 54, 46 rycin, klisz
i planów oraz 6 tabel.

Olbrzymi postęp techniczny oraz problemy rentow-
ności w dotychczasowych warunkach często rzemie-
ślniczego charakteru pracy w rzeźniach są czynnikami,
które stworzyły sytuację, w większości krajów
europejskich, konieczności racjonalizacji urządzeń
jak i stylu pracy zakładów rzeźnianych. Zagadnienie
to jest specjalnie ostro zarysowane w Niemczech,
gdzie większość zakładów rzeźnianych to przedsię-
wzięcia komunalne o nierzadko tylko 3 dniach peł-
nej pracy w tygodniu oraz o przeważnie indywidual-
nym charakterze pracy ubojowej personelu. Te też
założenia unowocześnienia urządzeń i pracy zakładów
rzeźnianych są tematem wymienionej w tytule publi-
kacji, który uwzględniając jednak charakter wła-
snościowy zakładów rzeźnianych (rzeźnie komunalne,
prywatne, oraz zakłady o charakterze państwowym
lub monopolowym) stara się przedstawić szereg moż-
liwości tych zmian, biorąc pod uwagę nie tylko cał-
kowitą racjonalizację tych zakładów w sensie pracy
potokowej ale i zachowanie w niektórych z nich
(w mniejszych ośrodkach miejskich) również i indy-
widualnego systemu pracy ubojowej.

W poszczególnych rozdziałach książki omówiono:
I. Sposoby pracy i formy przedsiębiorstw rzeźnia-
nych.

II. Ogólne zasady racjonalizacji i ich zastosowania
w zakładach rzeźnianych.

III. Przebieg pracy w zakładach rzeźnianych,
w którym to rozdziale omówiono w krótkich rzutach
transport żywca, nowoczesne metody uboju poszcze-
gólnych gatunków zwierząt rzeźnych, urządzenia
jeliczni, topiarni tłuszczu, nowych metod chłodze-
nia tłuszcz zwierzęcych oraz zagadnienia rynku mię-
snego.

IV. Pojemność ubojową i potrzeby powierzchni
ubojowej. Rozdział ten jest specjalnie interesujący ze
względu na podane przez autora wzory obliczania
możliwości ubojowych z uwzględnieniem powierzchni
pomieszczeń oraz czasokresów cyklu ubojowego pro-
jektowanych (w budowie) zakładów rzeźnianych.
Podane zostały, ze szczegółowym omówieniem, obli-
czeniami cyfrowymi oraz szkicami orientacyjnymi,
różne warianty budowy hal ubojowych poszcze-
gólnych gatunków zwierząt rzeźnych.

V. Czasokresy badania lekarsko-weterynaryjnego,
w którym to rozdziale podaje autor w krótkim wy-
wodzie dane czasu potrzebnego do przeprowadzenia
sanitarno-weterynaryjnych oględzin tusz poszcze-
gólnych gatunków zwierząt rzeźnych w różnych krajach.
Dość duże różnice w tym względzie (w porównaniu
niektórych państw) są uzależnione całkowicie od wy-
stępowania schorzeń u zwierząt rzeźnych w poszcze-
gólnych krajach przy ich częstym występowaniu czas
badania wielokrotnie się zwiększa.

VI. Wykorzystanie zakładów rzeźnianych w oparciu
o zdarzające się powszechnie w rzeźniach niemieckich
niepełnotęgodniowe wykorzystanie rzeźni.

VII. Systemy ciągłego cyklu ubojowego. Rozdział
ten jest specjalnie cenny dla polskiego czytelnika ze

względu na poruszane zagadnienia pracy ciągłej, po-
tokowej tj. takiej, która jest charakterystyczna dla
obecných polskich zakładów mięsnych, cechujących
się pełnym wykorzystaniem pojemności ubojowej
w zrozumieniu możliwie całkowitego wykorzystania
urządzeń oraz całodzienniej pracy zakładów rzeźnia-
nych. Podane są w szkicach oraz w omówieniu różne
możliwości urządzeń oraz ustawienia pracy przy tym
systemie.

VIII. Projekty zakładów rzeźnianych z uwzględnie-
niem metod pracy ubojowej, w którym to rozdziale
podaje autor, posługując się dużymi szkicami sytua-
cyjnymi oraz omówieniami, kilka możliwości roz-
planowania budowlanego zakładów rzeźnianych
z uwzględnieniem tak systemu pracy indywidualnej
jak i potokowej.

Reasumując należy stwierdzić, że omawiana książ-
ka jest cenną i ciekawą pozycją piśmiennictwa z za-
kresu zagadnień rzeźnianych, nie tylko ze względu na
poruszany temat, omawiający nowe zdobycze techni-
ki ale i ze względu na ciekawe a zarazem bardzo
przystępne ujęcie całego zagadnienia. Walory książki
podnosi prosty i łatwy język. Należy tylko w pewnym
sensie żałować, że autor oparł się w opracowywaniu
tej publikacji tylko na piśmiennictwie zachodnim, nie
uwzględniając, specjalnie w rozdziałach dotyczących
pracy ciągłej, potokowej, zdobywszy Związku Radziec-
kiego, który ze względu na swój wieloletni społeczny
charakter przemysłu mięsnego posiada w tym wzglę-
dzie duże osiągnięcia. Godnym uwagi jest wydanie
książki na dobrym papierze oraz staranne opracowa-
nie techniczno-graficzne.

E. Prost

Hodowla ryb w akwarium. Miesięcznik, nakład
Spółdzielni Inwalidów „Akwarium” Warszawa 1955—
1956, 14 stron, rys. 4.

Ukazał się już w prenumeracie i kioskach Ruchu
trzeci kolejny numer miesięcznika „Hodowla ryb
w akwarium”. Miesięcznik ten postawił sobie za cel
rozpowszechnianie zamięłowania do akwariarstwa, za-
pełnienie luki w tej dziedzinie na rynku wydawni-
czym, oraz dostarczenie miłośnikom ryb akwariowych
materiałów instruktażowych o hodowli ryb. W wy-
danych dotychczas numerach zamieszczone zostały
artykuły, z których każdy stanowi odrębną całość,
omawiające poszczególne gatunki ryb egzotycznych
z uwzględnieniem ich hodowli i rozmnażania. Wia-
domości podane są obszernie i dość wyczerpująco,
jednak w formie nadającej się raczej dla miłośników
zaawansowanych. Zwraca uwagę mianowicie brak
artykułów omawiających wiadomości ogólne, takich
jak woda jako środowiska (kwasowość, twardość,
zawartość soli mineralnych i związków humusowych
itd.), grunt i roślinność, bez znajomości których hod-
dowla, a szczególnie rozmnażanie wielu gatunków ryb
egzotycznych jest niemożliwe. Wskazaniem więc było-
by aby każdy numer zawierał również artykuły z dzie-
dziny hodowli ogólnej, bardzo cenne zwłaszcza dla po-
czątkujących. Również stworzenie działu porad fa-
chowych umożliwiłoby uzyskanie przez czytelników
odpowiedzi na interesujące ich pytania z dziedziny
akwariarstwa. Jeżeli chodzi o ilustracje, to byłoby
bardzo pożądane w miejsce rysunków umieszczanie
zdjęć fotograficznych z natury, jako wierniej oddają-
cych wygląd ryb.

T. Dąbrowski